

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

Examen VIII. Tertiò de Cambiis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

- 416 *Moralis Theologiae Tract. III. Iustitia,*
- Salas.** *sus augeri, aut nouus constitui? Posse Salas de cens. dub. 8. art. 1. affirmat.*
- Less.** *14. Potest ne de pecunia credita constitui? Aliqui asserunt alij negant. Existimo posse probabiliter, Pij V. Bulla expressè id prohibens, non est recepta. Lege Lessium lib. 2. cap. 2. dub. 13. n. 99.*
- Mald.** *15. Est ne licitum pactum de retrovendendo in fauorem emptoris census? Licitum est. Id est, potest obligari venditor census ab emptore, vt quando is voluerit teneatur reëmere census quem vendiderat, reddito eodem pretio, vel eo quod postea valebit census, prout inter se conuenerint. Neque debet tunc emptor census computare pensiones interim perceptas in partem pretij, modò tamen aliquo alio modo gratamen, quod per hoc pactum imponitur venditori; ad arbitrium boni viri ab emptore compensetur. Hæc Maluerus. Tamen ob periculum vsuræ pacta huiusmodi fugienda.*
- Tolet.** *16. Quandò nam soluendus est census? Respondet Toletus in fine anni, nisi aliud ferat consuetudo, aut pactum.*
- Tolet.** *17. Est necessarium fructum loci non esse minorem redditu census? Communis opinio est oportere non esse minorem. Toletus tamen negat id esse necessarium.*
- Saa.** *18. Potest ne fructus aliquis ex pacto solui pro censu, vt potest solui pecunia? Asserit Saa posse, etiam si locus census subiectus talem fructum non ferat.*
- Saa.** *19. Licet ne census ex utraque contrahentium parte redimibilis? Ex doctrina Saa existimo non licere.*
- Saa.** *20. Inter quam bona census numerantur? Inter immobilia adnumerari ex eodem Saa affirmo.*

EXAMEN VIII.

De Iustitia & iure, circa materiam tertiam de contractibus onerosis, scilicet de Cambiis.

CAPVT PRIMVM.

De Cambij essentia, & speciebus.

- I.** *negotiatoria* **Q**uid est Cambium? Permutatio negotiationis numismatis pro numismate. Non quælibet permutatio Cambium

Cambium hîc est. *Quotuplex permutatio?* Triplex. Prima, qua res rebus permutantur. Secunda, qua res pecunia. Tertia, qua numismata. Igitur permutatio numerorum negotiatoria cum spe lucri Cambium dicitur.

2. *Quot sunt Cambij species?* Quatuor. Prima, Cambium minutum, cum maiores pecuniæ pro minoribus, vel minores pro maioribus dantur cum aliquo lucro. Secunda, Cambium siccum, cum campfor dat alicui pecuniam, vt eam cum lucro in eodem loco post aliquod tempus restituat, prout valebit in loco alio remoto tempore solutionis. Tertia, Cambium per literas, cum quis dat campfori pecunias, vt eas in alio loco verè accipiat, prout ibi statuto tempore valebunt, à campforis socio. Quarta, Cambium reale, cum campfor dat pecunias alicui in vno loco, vt eas in alio loco restituat. Porò *Filiucij* sententiam præpono, qui duplicem tantum Cambij speciem statuit: vnum, inquit, Cambium est, quod fit in eodem loco ratione diuersæ materiæ, quod dicitur minutum: alterum in diuerso per literas, quod appellatur Cambium per literas. In cuius expositionem præmitto tria esse in pecunia, materiam, figuram impressam, & valorem in ordine ad res venales.

3. *Num campforia ars licita?* Ita planè, periculosa quidem, si tamen debitè fiat; Reipublicæ valde utilis, & necessaria: at Ecclesiasticis prohibita est.

4. *De prima igitur Cambij specie ex materiali orta diuersitate pecunie differamus.* Cambium minutum illud assero cum pecuniæ minores (vt dixi) commutantur cum maioribus eiusdem, vel alterius materiæ; siue quæ sunt vnius Prouinciæ commutentur cum iis quæ currunt in alia: siue pecuniæ publicæ & antiquæ commutentur cum deformibus vel nouis. Eadem lex de maiori pecunia pro minore.

5. *Recipi ne potest pro hoc Cambio minuto pretium?* Potest planè iustum, & obsequio commensuratum. Mensura si taxata non sit, à communi æstimatione pensanda est.

6. *Possunt ne priuata persona cambiantes hoc pretium accipere?* Possunt, modò minus sit ob minora incommoda & obsequia præstita.

7. *Quid si pecuniæ pretium firmum sit?* Potest tamen pro Cambio aliquid accipi. *Famulus commutans pecuniam soluendas creditori sui domini, potest ne Cambij pretium lucrari?* Aliquando potest, v.g. si tacitus adsit domini consensus, vel nullum detrimentum creditori propter hoc sequatur.

8. *Iam verò secunda speciei Cambij recole iustitiam.* Cambium

bium locale siue de loco ad locum per literas valde utile Reipublicæ duobus modis fit. Primus est, cùm mercator in vno loco accipit, vt in alio reddat. Secundus cùm prius dat, quàm accipiat. In vtroque licitè lucrum accipit mercator ob virtuales transportationem.

9. *Praxim horumce Cambiorum expende.* His ferè modis continetur. Primò, vt statim acceptis literis pecunia soluitur. Secundò, aliquando non statim, sed rariùs, aut citiùs pro loci consuetudine. Tertiò, aliquando certus præfigitur terminus, v. gr. Vallisoleti, vel alibi futurarum nundinarum. *Si fiat Cambium intra eandem Prouinciam, accipi ne ex eo lucrum potest?* Ita planè, nisi esset lege humana prohibitum. *Augeatur ne lucrum ex distantia?* Augeatur, modò notabilis sit, quamuis hæc inter mercatores in consideratione non habeantur. *Possunt ne priuata persona in eadem mensura lucrum accipere?* Profectò non deberent; quia tamen ad alia omnia mercatores respiciunt potiùs quàm ad operas & labores, ideo etiam ipsæ currens fori pretium sequi possunt. *Lucratur ne iustè campfor siue prius det, vt alibi accipiat: siue prius accipiat, vt deinde reddat?* Iustè lucratur; quia vtrobiq; virtualis adest translatio, seu asportatio. *Quid si campfor egeat pecunia in loco ad quem cambitur?* Nihil referre assero; quia id totum eius industriæ tribuitur, & res ipsa pretio est æstimabilis.

10. *Obsecro causas lucri in Cambio assignes.* Quatuor esse possunt. Virtualis translatio: maior æstimatione pecuniæ: lucrum cessans campfori: carentia pecuniæ cum qua sunt coniuncta pericula.

11. *Quid de Cambio ad Nundinas?* Cambium hoc non differt à locali nisi accidentariè. Seruatis debitis conditionibus est licitum. Tres præcipuæ: vt iustum pretium seruetur secundum communem fori æstimationem: vt realis permutatio fiat ex vno loco in alium: vt in æstimatione pretij per se ratio temporis non habeatur.

12. *Est ne licitum Cambium pro secundis nundinis, vel pro duplicibus?* Vfurarium censetur, nisi gratis id campfor concederet. *Potest ne certum interesse à principio in pactum deduci.* Non potest.

13. *Vsus dandi ad Cambium initio cum maiori lucro, quàm in medio aut sine nundinarum potest iustificari?* Etiam, si per se temporis solius ratio non habeatur.

14. *Quid de monopolijs in Cambijs huiusmodi, vnde pretium directè augeatur?* Contra iustitiam est, quam violant etiam

positiue cooperatores. Nec pretio per monopolium inducto possunt vt ij, qui fuerunt eius causa in principio saltem; secus postquam communiter receptum erit.

CAPVT II.

De nonnullis aliis ad Cambia pertinentibus.

15. **P**ossunt ne campsores à campsariis fideiussores exigere? Possunt; etsi campsor sit fideiussor, potest aliquid pro eo accipere.

16. Est ne licitum pactum de interesse, si campsarius in mora sit? Ita quidem, modo mercator certus moraliter sit tantundem lucri sibi ex mora cessaturum.

17. Campsor non vult dare Cambium nisi pro loco ubi plus lucratur: peccat ne? Si obligatus est pro officio, iniuste facit; si persona priuata est, ad summum contra charitatem ageret; quamuis si illi esset incommodum, nec etiam debitam proximo charitatem læderet.

18. In Bulla Cambiorum quanam conditiones continentur? Prima, Cambia sicca, in quibus videlicet solutio fit in eodem loco, damnatur. Secunda, ne Cambium reale fiat cum aliquo ob dilationem statuti termini lucro: ne ab initio de certo interesse ob moram contrahentes paciscantur: ne fiat Cambium nisi ad proximas nundinas, vel proximos terminos iuxta loci usum: vt in terminis solutionum ratio habeatur maioris, vel minoris distantia locorum.

19. Si mutetur pecunia valor, licebit ne exigere eandem? Minime, sed ad æqualitatem. Potest ne ulla in ordine ad solutionem reutari? Minime si publico sigillo munita sit, nisi de certo eius genere pactum fuisset.

20. Suppono pecunia valorem mutari à Principe: quidnam circa Cambia obseruandum? Multa obseruari debent. Primò ratio habenda est pacti prius initi, videlicet soluendi in auro, vel argento duplici, & sic de aliis cautionibus inter contrahentes appositis. 2. Si pecunia promissa mutetur quoad valorem intrinsecum, hoc est materiae, vel ponderis, soluenda erit secundum valorem antiquum tempore contractus. Si etiam secundum valorem extrinsecum, hoc est, legalem, & publicum pretium, solutio fiet secundum æstimationem. 3. Variatio pecuniæ post culpabilem moram in soluendo,

nocet moroso debitori. 4. Si nullum pactum tacitum, vel expressum factum est circa incrementum, vel decrementum, soluendaque sit certa nummorum species: ea facienda erit secundum aestimationem tempore solutionis. 5. Si ab initio nihii expressum est de pecunia certae materiae, & formae, nec de incremento, vel decremento, solui debet valor, quem pecunia habuerit tempore contractus, siue valor postea mutetur, siue non.

21. *Licitum ne erit Cambium ad incertam solutionem?* Ita planè. Si periculum augmenti, aut decrementi aequale sit. Sic etiam Cambium ad creditum, & Cambium ratione officij nullam continet iniustitiam.

22. *Si pecunia sit ravior, aut maior quantitas pecuniae cambienda, plus ne mercedis à campfore exigi potest?* Quis dubitet?

CAPUT III.

Praxis circa materiam de Cambijs ex Societatis
I E S V *schola.*

23. **Q**uando campfarius differt solutionem provisionum, potest ne campfor illas adicere sorti principali, & cambium augere? Afferit Lessius lib. 2. cap. 23. dubitat. 9. num. 85. quia campfores moraliter certi sunt, se illum lucrum potuisse statim ad cambium dare, & per illud lucrari, quod lucrum iam cessat.

24. Campfor, qui bona fide dat pecuniam Matrivi Lugduni soluendam, putans campfarium illam Lugduni habere: potest ne certior factus, ordinarium lucrum accipere? Afferit Molin. Molina tom. 2. tract. 2. disput. 404. num. 7. quia cum campfor bona fide contractum ex parte sua impleverit, tenetur quoque campfarius ex sua parte implere, quantum potest; vel soluere campfori, quod ex impletionis defectu amisit. Ast Salas de Cambijs dubitat. 13. num. 2. contrarium asseruit; quia campfarius fictè, & sine animo se obligandi promisit, unde ad illud non tenetur. Molinae sub-
scribo.

25. Scio Pium V. in Bulla prohibuisse pactum de certo ac determinato lucro in cambijs à principio. At quia haec prohibitio fundata est in fraudis usuraria praesumptione: rogatus,

num, fraude ablata, huiusmodi pactum obliget in conscientias Obligat, si moraliter certum sit, illud esse iustum, sine vlla fraudis suspicione, Lessius lib. 2. cap. 23. dub. 11. num. 90. Con- Less. trarium asseruit Filliucius tom. 2. tract. 35. p. 2. c. 7. num. 424. Filliuc. & Rebellus p. 2. lib. 11. q. 3. num. 5. Rebell.

26. Est ne licitum Cambium, cum pro campario respon- det procurator camporis de ipsius camporis pecuniis? Li- licitum esse videtur, (ait Lessius) modò campor non ha- Less. beat peruersam intentionem lucrandi ex dilatione solu- tionis.

27. Debetur ne aliquid pro Cambij prouisione? Affir- mat Lessius ex consuetudine inueterata deberi tertiam Less. partem scuti pro singulis ^{centenis} contentis scutis: idèmq; sumi posse pro prouisionibus recambiorum, & continuationum toties quoties. Ego quidem assero non debere campores à campariis sumere integrum interesse Cambij in conti- nuationibus.

28. Peccat ne mortaliter campor, si à principio paciscatur cum campario certum, ac determinatum interesse, etiam in casu non solutionis? Non peccare asserit Reginaldus, modò mora- Regin. liter constet illud esse iustum.

29. Quomodo crescit valor pecunie ad Cambium? Ex Tolero & aliis respondeo plus valere præsentem loco, quàm Tolet. absentem: item cùm multi accipiunt ad Cambium, & pauci dant: item ob metallum, figuram, pondus, temporis occasio- nem, dubium de valoris mutatione, raritatem, aut dantis incommodum.

30. Quadam lex prohibet Cambium per litteras in eodem Regno: est ne tamen licitum? Ex Nauarro Saa docet legem Saa. illam fraudem præsumere, quæ si absit, non intendere prohibere. Idem consequenter affirmo de Cambijs omni- bus alioquin licitis, aut Cambiorum licitis conditioni- bus, lege si aliqua prohibeantur; cessante enim fraude, quam lex præsumit, fieri possunt, nisi ex ipsa lege, vel consuetudine oppositum constet.